

Gäller för: Verksamhet Thorax och kardiologi

Giltig från: 2025-04-22

Innehållsansvar: Lukas Lannemyr, (lukla), Överläkare

Giltig till: 2027-04-15

Godkänd av: Kristofer Skoglund, (krisk3), Verksamhetschef

Läkemedel med arbetsmiljörisker. Riktlinjer för TIVA

BAKGRUND

Till grund för detta PM ligger Arbetsmiljöverkets föreskrift, AFS 2005:5 och AFS 2009:6 "Föreskrifter om cytostatika och andra läkemedel med bestående toxisk effekt" samt SU:s PM "Iordningställande av läkemedel med risk för överkänslighet". Broschyren "Skyddsinformation för hälso- och sjukvårdspersonal vid hantering av läkemedel" från LIF ger ytterligare information. Varje enhet ska dessutom ha skriftliga lokala instruktioner för hanteringen av de på avdelningen förekommande preparaten.

INDELNING

Läkemedlen som dessa riktlinjer omfattar indelas i två huvudgrupper:

Särskilt farliga läkemedel

Hit räknas cytostatika (ATC-grupp L01) licenspreparat som kan hänföras till ATC L01 samt andra läkemedel med cytotoxisk effekt.

Läkemedel med allergena egenskaper

I denna grupp återfinns penicilliner, cefalosporiner och vissa enzymer.

De preparat ur ovan nämnda grupper som förekommer på TIVA finns gruppindelade i tabell på sidan 4.

EXPONERINGSRISKER

De vanligaste exponeringsriskerna är:
Inhalation genom förångning, aerosolbildning, damning från torrampull och damm från krossade tabletter.
Lokal kontakt med hud, slemhinnor och ögon.
Dessa risker kan reduceras med rätt läkemedelsval, skyddsutrustning och goda rutiner.

SÄRSKILT FARLIGA LÄKEMEDEL

På TIVA hanteras inte cytostatika. De läkemedel som förekommer är immunosuppressiva medel samt virushämmande medel för systemiskt bruk. Föreskrifterna kommer därför inte att vara så strikta som ren cytostatikahandtering kräver.

IORDNINGSTÄLLANDE

Ska ske i säkerhetsbänk (injektion/infusion) eller med slutet system, typ PhaSeal.
Skyddsklädsel: Använd handskar
Tvätta av arbetsytan efter beredningen med 70 % sprit
Använd sked vid hantering av kapslar/tabletter

Krossa inte tabletter eller kapslar
Undantag: Kapsel Prograf/Tacni/Adport får öppnas och blandas i vatten, sätt lock på läkemedelskoppen. Detta görs i säkerhetsbänk.

ADMINISTRERING Använd handskar
Skyddsglasögon/visir ska användas när risk för stänk föreligger

ÅTGÄRDER VID SPILL Ska omhändertas omgående, stora spill > 5 ml rapporteras som avvikelse
Skyddsklädsel: handskar och munskydd
Vid spill på oskyddad hud, skölj rikligt med vatten
Vid stänk i ögon, skölj genast med rinnande vatten eller ögonspolflaska

AVFALLSHANTERING Skärande/stickande läggs i kanylburk märkt skärande, stickande avfall
Läkemedelsrester, ampuller, infusionspåsar med läkemedelsrester läggs i gul avfallslåda märkt Läkemedelsavfall.
Använd handskar till all ovan nämnd hantering

LÄKEMEDEL MED ALLERGENA EGENSKAPER

IORDNINGSTÄLLANDE Ska ske på avskild plats i läkemedelsrummet
Skyddsklädsel: handskar, P3 klassat andningsskydd vid inhalationsläkemedel och vid krossning av tabletter, skyddsglasögon/ visir vid risk för stänk
Använd blandningsaggregat eller filterkanyl med backventil
Fyll infusionsaggregatet innan antibiotika tillsätts.
Tvätta av arbetsytan efter beredningen med 70 % sprit
Använd sked vid hantering av tabletter/ kapslar
Undvik att krossa tabletter, om nödvändigt, använd säkerhetsbänk, slamma upp i vatten och sätt lock på läkemedelskoppen.

ADMINISTRERING Använd handskar
Skyddsglasögon/ visir ska användas när risk för stänk föreligger

ÅTGÄRDER VID SPILL Ska omhändertas omgående, stora spill > 5 ml rapporteras som avvikelse
Skyddsklädsel: handskar och munskydd
Vid spill på oskyddad hud, skölj rikligt med vatten
Vid stänk i ögon, skölj genast med rinnande vatten eller ögonspolflaska

AVFALLSHANTERING Skärande/stickande läggs i kanylburk märkt skärande, stickande avfall
Läkemedelsrester, ampuller, infusionspåsar med läkemedelsrester läggs i gul avfallslåda märkt Läkemedelsavfall.
Använd handskar till all ovan nämnd hantering.

INHALATIONER Inhalationer av allergena läkemedel kan ges på alla salar, och ska kopplas till utsug.
Intermittenta inhalationer av allergena läkemedel till extuberade patienter ges via CPAP-mask och ventilator som är kopplad till utsug.

IORDNINGSTÄLLANDE Se instruktioner för allergena läkemedel

ADMINISTRERING Använd handskar
Skyddsglasögon/visir ska användas då risk för stänk föreligger
Använd P3-klassat Andningsskydd

Kontinuerlig inhalation Epoprostenol/Flolan har ett eget PM. Kontinuerligt Epoprostenol/Flolan ges alltid till intuberad patient och får då patienten extuberas bytas mot Ilomedin/Ventavis som ges som intermittent inhalation via CPAP-mask och ventilator kopplad till utsug.
Gravida kvinnor skall inte vårda patient som får inhalation Ilomedin/Ventavis. Detta för att man hos patient efter avslutad inhalation kan uppmäta läkemedlet i serum.
Epoprostenol/Flolan är närbesläktat med Ilomedin/Ventavis men har en annan farmakokinetik med betydligt kortare halveringstid och här har inga nivåer av läkemedlet uppmätts i patientens serum. Detta samt att Epoprostenol/Flolan endast ges till intuberade patienter med utsug kopplat till ventilatorn gör att inget hinder föreligger för gravida att vårda dessa patienter.

IORDNINGSTÄLLANDE Se instruktioner för allergena läkemedel

ADMINISTRERING Använd handskar

SÄRSKILT FARLIGA LÄKEMEDEL

ATC-GRUPP L04 : IMMUNSUPPRESSIVA MEDEL

Thymoglobuline (ATG)
Cellcept (Mykofenolatmofetil)
Adport/Tacni/Prograf (Takrolimus)
Sandimmun (Ciklosporin)

ATC-GRUPP J05 : VIRUSHÄMMANDE MEDEL FÖR SYSTEMISKT BRUK

Aciclovir/Geavir (Aciklovir)
Cymevene (Ganciklovir)
Valcyte (Valganciklovir)

LÄKEMEDEL MED ALLERGENA EGENSKAPER

ATC-GRUPP B01A : PERIFER VASODILATOR

Epoprostenol/Flolan (Prostacyklin)
Ilomedin (Iloprosttrometamol)

ATC-GRUPP J01C PENICILLINER, SAMTLIGA, PÅ TIVA VANLIGT FÖREKOMMANDE ÄR

Bensylpenicillin (Bensylpenicillin)
Doktacillin (Ampicillin)
Ekvacillin (Kloxacillin)
Tazocin (Piperacillin/Tazobactam)

ATC-GRUPP J01EE : SULFONAMIDER

Bactrim (trimetoprim+sulfametoxazol)

ATC-GRUPP J01DA : CEFALOSPORINER, SAMTLIGA, PÅ TIVA VANLIGT FÖREKOMMANDE ÄR Cefotaxim

INHALATIONS LÄKEMEDEL MED ALLERGENA EGENSKAPER

Tobi (Tobramycin)
Tadim (Colistin) , kan ges i.v. eller via inhalation

Epoprostenol/Flolan (Prostacyklin)
Ilomedin/Ventavis (Iloprosttrometamol)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Thorax och kardiologi

Innehållsansvar: Lukas Lannemyr, (lukla), Överläkare

Godkänd av: Kristofer Skoglund, (krisk3), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9805-1593997-1993

Version: 10.0

Giltig från: 2025-04-22

Giltig till: 2027-04-15